

Польський досвід розвитку сільських територій для України

15 червня 2017 р. у ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» відбувся українсько-польський круглий стіл «Розвиток сільських територій: польський та український досвід». Круглий стіл було організовано в межах договору про співпрацю між Інститутом розвитку села та сільського господарства Польської академії наук і Державною установою «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», а також у межах двостороннього проекту «Трансформація соціально-економічної системи на сільських територіях». Співорганізаторами круглого столу виступили ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», Інститут розвитку села та сільського господарства Польської академії наук і Регіональний філіал Інституту стратегічних досліджень у м. Львові. Участь у заході взяли директор Інституту сільського господарства Карпатського регіону, д.с.-г.н., проф., академік НААН Григорій Седіло, Президент Львівської аграрної палати, д.е.н., проф. Павло Музика, заступник директора департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації Л. В. Гончаренко та інші гості.

З вітальним словом до учасників круглого столу звернулися директор ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» професор Василь Кравців і керівник відділу економічного моделювання Інституту розвитку села та сільського господарства ПАН, професор Катажина Завалінська. Вони відзначили тісну багаторічну співпрацю між українськими і польськими науковцями щодо обміну власним позитивним досвідом і науковими розробками у пошуках шляхів розв'язання спільних проблем у межах транскордонного регіону.

Професор польського інституту Катажина Завалінська детально проаналізувала вплив програм розвитку сільських територій у межах реалізації Спільної аграрної політики ЄС на національний і регіональний розвиток Польщі. У своїй доповіді науковець відзначила значну регіональну диференціацію у розподілі фінансових ресурсів, пов'язавши її з сучасним рівнем соціально-економічного розвитку сільських територій: найбільш розвинені регіони західної та південно-західної частини Республіки Польща отримують більш суттєву підтримку за програмами прямих виплат для розвитку фермерських господарств, тоді як на сході країни повіти, які характеризуються значно нижчим рівнем соціально-економічного розвитку сільської місцевості, найбільше користають з програм розвитку сільських територій, метою яких є стимулювання переходу до багатофункціональної моделі формування сільської економіки, вирішення актуальних соціальних, економічних та екологічних питань. У Польщі зазначені виплати з фондів ЄС сприяли зростанню ВВП та інвестицій, підвищенню рівня зайнятості, особливо у промисловості.

Професор Пьотр Градзюк розповів про позитивний досвід Польщі в реалізації проектів розвитку відновлювальної енергетики та їхній вплив на сільське господарство та сільський розвиток країни. Стратегічною метою ЄС є досягнення питомої ваги енергії з відновлюваних джерел на рівні 20% від загального енергоспоживання до 2020 р., а станом на кінець 2015 р. цей показник склав уже 17,5%. Використання відновлюваних джерел енергії позитивно впливає на економіку загалом, зокрема сприяє підвищенню інвестиційної привабливості, зростанню рівня зайнятості та зменшенню інтенсивності трудової міграції, скороченню витрат на енергопостачання та утилізацію відходів біомаси тощо.

Про роль сільських територій у формуванні продовольчої безпеки та охорони навколишнього середовища розповіла учасникам Катажина Баньковська. Зокрема, серед головних екологічних функцій сільських територій вона від-

значила збереження природного біорізноманіття, розвиток альтернативної енергетики, екологізацію виробництва харчових продуктів і дотримання екологічних стандартів землекористування.

Магістри Блажей Єнджеєвські та Анна Чехомска говорили про інтеграцію природного капіталу з системою національних рахунків та цілі діяльності сільськогосподарських організацій (профспілок, федерацій галузевих організацій та організацій роботодавців тощо) у Польщі.

Жваву дискусію між учасниками круглого столу викликали доповіді співробітника Інституту розвитку села та сільського господарства ПАН, к.е.н. Віталія Крупіна та к.е.н., старшого наукового співробітника ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» Івана Залуцького, які розповіли про досвід Польщі у процесі впровадження ринку земель сільськогосподарського призначення та сучасні проблеми і підходи до регулювання земельних відносин в Україні.

Інна Куліш, к.н. з держ.упр., старший науковий співробітник відділу розвитку територіальних громад і транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» проаналізувала сучасні тенденції та запропонувала напрями модернізації сільських територій України з використанням європейського досвіду.

Науковий співробітник відділу розвитку територіальних громад і транскордонного співробітництва, к.е.н. Наталія Цимбаліста оцінила регіональні диспропорції соціально-економічного розвитку сільських територій України в контексті вирішення проблем зайнятості та покращення рівня і якості життя сільського населення за рахунок стимулювання підприємницької активності та диверсифікації економічної діяльності в сільській місцевості.

Олена Пастернак, к.е.н., науковий співробітник сектору проблем транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» розповіла про перспективи розвитку зеленого сільського туризму в українсько-польському прикордонні з позиції маркетингу територій.

Старший науковий співробітник Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові, к.е.н., доцент Віталій Бойко обґрунтував організаційно-економічний механізм підвищення ефективності функціонування господарських комплексів сільських територій України в умовах євроінтеграції, виділивши три його складові: інституційну, економічну та соціально-екологічну.

Під час обговорення учасники вказали на необхідність застосування комплексного підходу до розвитку сільських територій і врахування позиції науковців у цій сфері, а також відзначили можливі ризики «простого» копіювання досвіду країн-членів ЄС і перенесення його на національну інституційну основу без відповідної адаптації. На завершення модератор круглого столу, завідувач відділу розвитку територіальних громад і транскордонного співробітництва, д.е.н., доц. Віктор Борщевський підвів підсумки роботи та наголосив на необхідності продовження спільних досліджень у сфері розвитку сільських територій України та Польщі.

Цимбаліста Наталія Андріївна – кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу розвитку територіальних громад і транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: cimbal.natalya@gmail.com).

Tsybalista Nataliya Andriyivna – Ph.D. (Econ.), Researcher of the Department of development of territorial communities and transborder cooperation of the Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine.

Надійшло 22.06.2017 р.